

* Bui Văn Phú

Hai chính đ ̣ ng c ̣ a Hoa K ̣ đã t ̣ ng b ̣ ng t ̣ ch ̣ c đ ̣ i h ̣ i, m ̣ i đ ̣ ng kéo dài 4 ngày, đ ̣ ti ̣ n c ̣ ̣ ng viên, ph ̣ tr ̣ ̣ ng thành tích và t ̣ n phong liên danh c ̣ a mình.

Tu ̣ n l ̣ cu ̣ i tháng Tám, Đ ̣ ng Dân ch ̣ h ̣ p ̣ thành ph ̣ Denver, bang Colorado đ ̣ ng thanh ti ̣ n c ̣ Th ̣ ̣ ng ngh ̣ sĩ Barack Obama, 46 tu ̣ i, làm ̣ ng viên t ̣ ng th ̣ ng. Hình th ̣ c đ ̣ ng thanh ti ̣ n c ̣ là đ ̣ ch ̣ ng t ̣ tình đoàn k ̣ t nh ̣ t trí sau m ̣ t cu ̣ c đ ̣ i đ ̣ u gay go, gây nhi ̣ u th ̣ ̣ ng tích chính tr ̣ gi ̣ a hai ̣ ng viên Hillary Clinton và Barack Obama. Thay vì x ̣ ̣ ng tên t ̣ ng ti ̣ u bang v ̣ i s ̣ đ ̣ i bi ̣ u m ̣ i ̣ ng viên đ ̣ t đ ̣ c, Clinton đã kêu g ̣ i nh ̣ ng ng ̣ i ̣ ng h ̣ bà đ ̣ ng thanh v ̣ i nh ̣ ng đ ̣ i bi ̣ u c ̣ a Obama đ ̣ đ ̣ c ông, kh ̣ i ph ̣ i đ ̣ m và c ̣ ng s ̣ đ ̣ i bi ̣ u. H ̣ n b ̣ n nghìn đ ̣ i bi ̣ u hô to ̣ ng h ̣ Obama gi ̣ a ti ̣ ng hoan hô c ̣ a vài ch ̣ c nghìn ng ̣ i khác có m ̣ t. Dù đã bi ̣ t Obama có s ̣ đ ̣ i bi ̣ u nhi ̣ u h ̣ n Clinton và s ̣ đ ̣ c đ ̣ ng ti ̣ n c ̣ , nh ̣ ng n ̣ u ph ̣ i chia ra rõ ràng h ̣ n kém thì phe C ̣ ng hoà s ̣ l ̣ i đ ̣ ng nh ̣ ng con s ̣ đó đ ̣ khai thác và t ̣ n công đ ̣ ng Dân ch ̣ là chia r ̣ .

Sau kì b ̣ u s ̣ b ̣ vào tháng Sáu, khi Obama v ̣ t lên trên Clinton thì d ̣ lu ̣ n có bàn đ ̣ n kh ̣ năng v ̣ m ̣ t liên danh Dân ch ̣ v ̣ i Obama và Clinton đ ̣ hàn g ̣ n vì con s ̣ 18 tri ̣ u c ̣ tri đã ch ̣ n Clinton, m ̣ t ̣ ng viên đ ̣ c s ̣ đ ̣ ng ph ̣ n ̣ và nh ̣ ng ng ̣ i l ̣ n tu ̣ i ̣ ng h ̣ có th ̣ là y ̣ u t ̣ quy ̣ t đ ̣ nh vào tháng M ̣ i M ̣ t. S ̣ liên k ̣ t đó v ̣ i nh ̣ ng s ̣ li ̣ u làm b ̣ ng ch ̣ ng là hy v ̣ ng v ̣ m ̣ t liên danh c ̣ a m ̣ ̣ c - The Dream Team - s ̣ th ̣ ng đ ̣ c liên danh C ̣ ng hoà.

Nh ̣ ng g ̣ n ngày đ ̣ i h ̣ i d ̣ lu ̣ n đ ̣ c bi ̣ t Obama không th ̣ c s ̣ đ ̣ ý đ ̣ n vi ̣ c ch ̣ n Clinton. Không có đ ̣ u ch ̣ nào cho th ̣ y ban v ̣ n đ ̣ ng c ̣ a Obama ng ̣ t i Clinton, vì trong ti ̣ n trình tìm ̣ ng viên phó t ̣ ng th ̣ ng đã không có nh ̣ ng yêu c ̣ u ki ̣ m tra lí l ̣ ch và h ̣ s ̣ an ninh c ̣ a Th ̣ ̣ ng ngh ̣ sĩ Hillary Clinton. Barack Obama đã ch ̣ n Th ̣ ̣ ng ngh ̣ sĩ Joseph Biden, 65 tu ̣ i, t ̣ bang Delaware làm phó đ ̣ quân bình nh ̣ ng ch ̣ trích thi ̣ u kinh nghi ̣ m đ ̣ i ngo ̣ i và qu ̣ c phòng nh ̣ m vào ̣ ng viên Dân ch ̣ . Nh ̣ ng nh ̣ th ̣ liên danh Obama – Biden cũng v ̣ n không có ng ̣ i v ̣ i kinh nghi ̣ m đ ̣ i u hành m ̣ t gu ̣ ng máy hành chánh dù l ̣ n hay nh ̣ . Biden là m ̣ t dân c ̣ qu ̣ c h ̣ i 37 năm và đã n ̣ m gi ̣ nh ̣ ng vai trò quan tr ̣ ng nh ̣ ch ̣ t ̣ ch c ̣ a ̣ y ban lu ̣ t pháp và ̣ y ban đ ̣ i ngo ̣ i.

Ngày cu ̣ i c ̣ a đ ̣ i h ̣ i đ ̣ c đ ̣ i ra v ̣ n đ ̣ ng tr ̣ ̣ ng, n ̣ i Barack Obama đ ̣ c bài di ̣ n văn nh ̣ n s ̣ đ ̣ c ̣ tr ̣ c 85 nghìn ng ̣ i và đã đ ̣ c nhi ̣ u c ̣ tri toàn qu ̣ c l ̣ ng nghe, đ ̣ c các nhà bình lu ̣ n phân tích, tìm hi ̣ u. Nh ̣ ng Obama cũng ch ̣ nói chung chung v ̣ ph ̣ ̣ ng h ̣ ̣ ng lãnh đ ̣ o nh ̣ đã phác th ̣ o ch ̣ không đ ̣ a ra đ ̣ án chính sách c ̣ th ̣ . Kh ̣ u hi ̣ u “Change We Can Believe in” – Thay đ ̣ i chúng ta có th ̣ tin vào - đ ̣ c nh ̣ c đ ̣ nh ̣ c l ̣ i, đ ̣ c gi ̣ ̣ ng lên tràn ng ̣ p s ̣ n đ ̣ i h ̣ i. Bài di ̣ n văn c ̣ a Obama t ̣ n công đ ̣ i th ̣ McCain và đ ̣ ng đ ̣ i l ̣ p qua hai nhi ̣ m kì T ̣ ng th ̣ ng Bush v ̣ i nh ̣ ng chính sách đã đ ̣ n đ ̣ n m ̣ c th ̣ t nghi ̣ p lên cao, nhi ̣ u công vi ̣ c chuy ̣ n ra n ̣ c ngoài, n ̣ c M ̣ r ̣ i vào tình tr ̣ ng kh ̣ ng ho ̣ ng kinh t ̣ tài chánh, năng l ̣ ng l ̣ thu ̣ c nhi ̣ u vào xăng d ̣ u nh ̣ p c ̣ ng, thích chi ̣ n tranh h ̣ n là th ̣ ̣ ng thuy ̣ t ngo ̣ i giao và nh ̣ n m ̣ nh n ̣ u C ̣ ng hoà th ̣ ng c ̣ thì “4 năm t ̣ i cũng s ̣ nh ̣ 8 năm v ̣ a qua”.

Tuy nhiên đó là m ̄ t bài di ̄ n văn l ̄ ch s ̄ c ̄ a ̄ ng viên t ̄ ng th ̄ ng da đen đ ̄ u tiên c ̄ a m ̄ t chính đ ̄ ng vào đ ̄ ng đ ̄ p k ̄ ni ̄ m 88 năm ph ̄ n ̄ M ̄ , không k ̄ ng ̄ i da đen, đ ̄ c quy ̄ n đi b ̄ u và đ ̄ ng 45 năm sau ngày M ̄ c s ̄ Martin Luther King Jr. đ ̄ c bài di ̄ n văn n ̄ i ti ̄ ng “I have a dream” -Tôi có m ̄ t ̄ c m ̄ - tr ̄ c hàng trăm nghìn ng ̄ i ̄ th ̄ đô Washington vào năm 1963 trong cu ̄ c hành trình tranh đ ̄ u cho s ̄ bình đ ̄ ng, cho dân quy ̄ n c ̄ a ng ̄ i da đen mà sau bao năm làm nô l ̄ m ̄ i có đ ̄ c vào gi ̄ a th ̄ p niên 1960.

*

Nh ̄ ng ch ̄ qua đêm thì bài di ̄ n văn c ̄ a Obama đã b ̄ lu m ̄ tr ̄ c tin Th ̄ ng ngh ̄ sĩ John McCain ch ̄ n Th ̄ ng đ ̄ c bang Alaska là bà Sarah Palin làm phó. Gi ̄ i truy ̄ n thông hoàn toàn ng ̄ c nhiên tr ̄ c ch ̄ n l ̄ a này và trách McCain đã ch ̄ n ng ̄ i mà không có nh ̄ ng ki ̄ m tra v ̄ thành tích. Th ̄ c ra n ̄ u McCain quy ̄ t đ ̄ nh ch ̄ n m ̄ t ph ̄ n ̄ thì đó là tiêu chí c ̄ n nh ̄ t, thành tích ch ̄ là ph ̄ . Ít thành tích trong quá kh ̄ thì ít b ̄ đ ̄ t v ̄ n đ ̄ h ̄ n. So sánh v ̄ i Obama – Biden thì Palin đã đem đ ̄ n cho liên danh C ̄ ng hoà nhi ̄ u kinh nghi ̄ m đ ̄ u hành h ̄ n vì bà t ̄ ng làm th ̄ tr ̄ ng và hi ̄ n th ̄ i là th ̄ ng đ ̄ c.

Năm nay t ̄ ng ch ̄ ng Hillary Clinton c ̄ a đ ̄ ng Dân ch ̄ s ̄ là m ̄ t ph ̄ n ̄ M ̄ làm nên l ̄ ch s ̄ . Nh ̄ ng bà đã thua Obama và l ̄ i không đ ̄ c m ̄ i làm phó. Trong khi Đ ̄ ng C ̄ ng hoà ch ̄ n m ̄ t ng ̄ i ph ̄ n ̄ tr ̄ h ̄ n Obama, m ̄ i 44 tu ̄ i, có nhan s ̄ c v ̄ i m ̄ t th ̄ i đã đ ̄ c b ̄ u làm hoa h ̄ u t ̄ nh l ̄ và có l ̄ p tr ̄ ng b ̄ o th ̄ v ̄ ng ch ̄ c, khác v ̄ i quan đ ̄ m c ̄ a nhi ̄ u ph ̄ n ̄ Dân ch ̄ ng h ̄ Hillary Clinton th ̄ ng có quan đ ̄ m phóng khoáng, đòi bình quy ̄ n v ̄ m ̄ i m ̄ t t ̄ công vi ̄ c đ ̄ n m ̄ c l ̄ ng và mu ̄ n đ ̄ c t ̄ do quy ̄ t đ ̄ nh cho chính b ̄ n thân mình trong vi ̄ c phá thai.

John McCain, 72 tu ̄ i, và Đ ̄ ng C ̄ ng hoà mu ̄ n đánh m ̄ t cạnh b ̄ c đ ̄ thu hút c ̄ tri phái n ̄ mà ph ̄ n đông ̄ ng h ̄ Clinton và gi ̄ i tr ̄ là nh ̄ ng ng ̄ i có c ̄ m tình v ̄ i Obama.

Đang t ̄ m ̄ u da v ̄ i Obama đ ̄ c Đ ̄ ng Dân ch ̄ ti ̄ n c ̄ , nh ̄ ng tranh lu ̄ n đ ̄ i qua chuy ̄ n gi ̄ i tính v ̄ i Sarah Palin đ ̄ c ch ̄ n làm phó c ̄ a liên danh C ̄ ng hoà.

“Th ̄ ng đ ̄ c Palin là ai?” là câu h ̄ i mà các nhà báo đã ph ̄ i g ̄ i đ ̄ u g ̄ i tai đi tìm câu tr ̄ l ̄ i. Tên tu ̄ i c ̄ a bà còn xa l ̄ quá vì là th ̄ ng đ ̄ c c ̄ a m ̄ t bang có đ ̄ t r ̄ ng nh ̄ t n ̄ c M ̄ , nh ̄ ng dân s ̄ ch ̄ 700 nghìn và ph ̄ i v ̄ t qua Canada m ̄ i đ ̄ n đ ̄ c. Ch ̄ a đ ̄ y hai năm tr ̄ c Sarah Palin đ ̄ c b ̄ u vào ch ̄ c th ̄ ng đ ̄ c bang Alaska, m ̄ t n ̄ i băng giá xa xôi, ch ̄ ng m ̄ y khi có ho ̄ t đ ̄ ng n ̄ i b ̄ t đ ̄ truy ̄ n thông chú ý. Khi chân dung n ̄ ng viên phó t ̄ ng th ̄ ng Palin hi ̄ n trên màn hình, khán gi ̄ liên t ̄ ng đ ̄ n hình ̄ nh nh ̄ ng ph ̄ n ̄ qu ̄ ng cáo m ̄ ph ̄ m: tr ̄ trung v ̄ i mái tóc và c ̄ p kính tr ̄ ng th ̄ i trang.

Nh ̄ ng thông tin đ ̄ u tiên v ̄ gia đình ti ̄ t l ̄ bà có 5 ng ̄ i con, đ ̄ a bé nh ̄ t m ̄ i 4 tháng tu ̄ i dù tr ̄ c khi sinh bác sĩ cho bi ̄ t em bé b ̄ đ ̄ ch ̄ ng Down Syndrome, nh ̄ ng bà v ̄ n không ch ̄ p nh ̄ n vi ̄ c phá thai là đ ̄ u ch ̄ c ̄ a l ̄ p tr ̄ ng đ ̄ i ngh ̄ ch v ̄ i Đ ̄ ng Dân ch ̄ . Bà thích săn b ̄ n và không mu ̄ n gi ̄ i h ̄ n vi ̄ c cá nhân đ ̄ c t ̄ do có súng. Đó cũng là m ̄ t quan đ ̄ m c ̄ ng r ̄ n c ̄ a Đ ̄ ng C ̄ ng hoà. Palin đ ̄ c bi ̄ t đ ̄ n là ng ̄ i s ̄ n sàng ch ̄ ng l ̄ i nh ̄ ng nhóm v ̄ n đ ̄ ng đ ̄ c

quy ̄ n đ ̄ c l ̄ i có ̄ nh h ̄ ng ̄ th ̄ đ ̄ Washington.

̄ ng viên Sarah Palin đã là đ ̄ m gây chú ý trong đ ̄ i h ̄ i Đ ̄ ng C ̄ ng hoà t ̄ ch ̄ c vào đ ̄ u tháng Chín ̄ thành ph ̄ St. Paul, bang Minnesota. Cùng lúc bão c ̄ p 3 Gustav th ̄ i vào New Orleans khi ̄ n T ̄ ng th ̄ ng George W. Bush vi ̄ n c ̄ ph ̄ i ̄ ng tr ̄ c đ ̄ có bi ̄ n pháp thích th ̄ i c ̄ u tr ̄ nên đã không đ ̄ đ ̄ i h ̄ i mà ch ̄ g ̄ i m ̄ t thông đ ̄ p qua màn hình. V ̄ i t ̄ l ̄ dân chúng ̄ ng h ̄ Bush đang ̄ m ̄ c th ̄ p nh ̄ t, đ ̄ i 30%, và có đ ̄ n ba ph ̄ n t ̄ tin r ̄ ng Bush đang đi sai đ ̄ ng thì McCain ch ̄ ng mu ̄ n đ ̄nh đ ̄ng nhi ̄ u t ̄ i Bush.

Đ ̄ n v ̄n nh ̄ n s ̄ đ ̄ c ̄ c ̄ a McCain cũng không đ ̄ a ra nh ̄ ng chính sách c ̄ th ̄ mà ch ̄ nh ̄ m đ ̄ n vi ̄ c ch ̄ trích đ ̄ i th ̄ và m ̄ t chính quy ̄ n Dân ch ̄ t ̄ ng lai s ̄ can thi ̄ p nhi ̄ u h ̄ n vào đ ̄ i s ̄ ng ng ̄ i dân vì th ̄ gu ̄ ng máy hành chánh tr ̄ nên c ̄ ng k ̄ nh, ngân sách nhà n ̄ c cao h ̄ n, nh ̄ th ̄ s ̄ ph ̄ i tăng thu ̄ đ ̄ quân bình.

McCain không mu ̄ n chính quy ̄ n can thi ̄ p và có nh ̄ ng quy ̄ t đ ̄ nh ch ̄ n l ̄ a thay cho dân, qua nhi ̄ u lu ̄ t l ̄ , mà đ ̄ cho dân có nhi ̄ u t ̄ do ch ̄ n l ̄ a theo ý mình trong đ ̄ i s ̄ ng kinh t ̄ cũng nh ̄ v ̄ n đ ̄ y t ̄ . V ̄ giáo đ ̄ c McCain ch ̄ tr ̄ ng cha m ̄ đ ̄ c t ̄ do ch ̄ n l ̄ a tr ̄ ng h ̄ c cho con mình.

Trong bài đ ̄ n v ̄n McCain đ ̄ a ra hai kh ̄ u hi ̄ u: “Country First” - T ̄ qu ̄ c trên h ̄ t – đ ̄ nh ̄ n m ̄ nh đ ̄ n vi ̄ c b ̄ o v ̄ an ninh qu ̄ c gia. Còn “Change is coming” – Thay đ ̄ i đang đ ̄ n – ch ̄ th ̄ c t ̄ v ̄ i vi ̄ c McCain và Palin đã đ ̄ ngh ̄ cho khoan thêm gi ̄ ng đ ̄ u ̄ Alaska và đ ̄ c theo b ̄ bi ̄ n Hoa K ̄ .

Đ ̄ m nóng là cu ̄ c kh ̄ ng ho ̄ ng kinh t ̄ thì McCain v ̄ n ch ̄ tr ̄ ng b ̄ t can thi ̄ p. Nh ̄ ng cu ̄ i tu ̄ n qua chính quy ̄ n Bush đã ph ̄ i nh ̄ y vào c ̄ u tr ̄ c nguy c ̄ s ̄ p đ ̄ c ̄ a nhi ̄ u ngân hàng và h ̄ th ̄ ng tài chánh Hoa K ̄ , đ ̄ trừ chi 700 t ̄ M ̄ kim giúp các ngân hàng ti ̄ p t ̄ c ho ̄ t đ ̄ ng. Chính sách nh ̄ t th ̄ i gi ̄ m thu ̄ cho dân c ̄ a T ̄ ng th ̄ ng Bush đ ̄ a ra h ̄ i đ ̄ u năm nay đã không kích thích đ ̄ c n ̄ n kinh t ̄ , nay l ̄ i ph ̄ i dùng m ̄ t s ̄ ti ̄ n l ̄ n làm phao c ̄ u nguy tình hình tài chánh thì ng ̄ i dân xem ch ̄ ng s ̄ ph ̄ i đ ̄ng thu ̄ thêm n ̄ u C ̄ ng hoà ti ̄ p t ̄ c làm ch ̄ B ̄ ch Cung. Đây là đ ̄ m y ̄ u c ̄ a C ̄ ng hoà mà phe Dân ch ̄ đang nh ̄ m vào đ ̄ t ̄ n công: chính quy ̄ n McCain ch ̄ là s ̄ n ̄ i dài th ̄ t b ̄ i c ̄ a chính quy ̄ n Bush.

Trong khi đó McCain đã h ̄ a s ̄ c ̄ t gi ̄ m thu ̄ và nói đ ̄ i th ̄ c ̄ a ông s ̄ tăng thu ̄ . Th ̄ c ra c ̄ hai ̄ ng viên đ ̄ u mu ̄ n nhà gi ̄ u ph ̄ i tr ̄ thu ̄ nhi ̄ u h ̄ n nh ̄ ng Obama và McCain có nh ̄ ng đ ̄ nh nghĩa khác nhau v ̄ m ̄ t gia đình gi ̄ u có. Obama đ ̄ ngh ̄ gi ̄ m thu ̄ cho nh ̄ ng gia đình có m ̄ c thu nh ̄ p m ̄ t năm đ ̄ i 250 nghìn M ̄ kim, còn trên m ̄ c đó là gi ̄ u có s ̄ không đ ̄ c gi ̄ m thu ̄ . McCain cho là ph ̄ i có thu nh ̄ p trên 1 tri ̄ u m ̄ i là gi ̄ u. S ̄ ng ̄ California hay New York, nh ̄ ng bang mà Đ ̄ ng Dân ch ̄ đang n ̄ m ch ̄ c ph ̄ n th ̄ ng, m ̄ t gia đình b ̄ n ng ̄ i v ̄ i thu nh ̄ p 250 nghìn M ̄ kim thì cu ̄ c s ̄ ng ch ̄ đ ̄ chút đ ̄ nh, ch ̄ ch ̄ a ph ̄ i là gi ̄ u sang. M ̄ c thu nh ̄ p này có th ̄ là gi ̄ u có đ ̄ i v ̄ i c ̄ dân ̄ nh ̄ ng bang nh ̄ Ohio, New Mexico hay Wisconsin là ba trong s ̄ ch ̄ ng 10 bang mang tính quy ̄ t đ ̄ nh trong ngày b ̄ u c ̄ .

*

B ̄ u c ̄ t ̄ ng th ̄ ng M ̄ năm nay sôi n ̄ i vì đ ̄ i s ̄ ng ng ̄ i dân đang chao đ ̄ o gi ̄ a nh ̄ ng kh ̄ ng

Đen tr ̄ ng hay nam n ̄

Tác Giả: Bai An Tran

Chúa Nhật, 28 Tháng 9 Năm 2008 12:49

---

ho ̄ ng: n ̄ng l ̄ ̄ ng, kinh t ̄ , t ̄n d ̄ ng ngân hàng và ph ̄ i ch ̄ n l ̄ a gi ̄ a hai ̄ ng viên mà c ̄ tri ch ̄ a r ̄ m v ̄ đ ̄ ng h ̄ ng chính sách. Hai câu h ̄ i l ̄ n hi ̄ n th ̄ i không ph ̄ i là v ̄ n đ ̄ an ninh, kh ̄ ng b ̄ , hay v ̄ cu ̄ c chi ̄ n ̄ Iraq hay Afghanistan mà là công vi ̄ c đang làm có b ̄ n v ̄ ng không và m ̄ c thu ̄ đ ̄ng cho nhà n ̄ c có s ̄ t ̄ng hay gi ̄ m? Ng ̄ i dân M ̄ đang ch ̄ đ ̄ i nh ̄ ng câu tr ̄ l ̄ i c ̄ th ̄ t ̄ hai ̄ ng viên trong nh ̄ ng ngày t ̄ i tr ̄ c khi quy ̄ t đ ̄ nh b ̄ u ch ̄ n vào ngày 4.11.

Dù ch ̄ n l ̄ a th ̄ nào thì c ̄ tri M ̄ cũng s ̄ làm nên l ̄ ch s ̄ . S ̄ vi ̄ c có m ̄ t ng ̄ i lãnh đ ̄ o da đen hay m ̄ t n ̄ phó t ̄ ng th ̄ ng s ̄ là đ ̄ u ̄ n c ̄ a l ̄ ch s ̄ Hoa K ̄ .

Nh ̄ ng chuy ̄ n b ̄ u ch ̄ n m ̄ t n ̄ phó t ̄ ng th ̄ ng n ̄ u so sánh v ̄ i th ̄ gi ̄ i thì Hoa K ̄ còn thua xa nhi ̄ u n ̄ c khác. ̄ n Đ ̄ , Anh qu ̄ c, Philippines, Do Thái, Sri Lanka, Đ ̄ c qu ̄ c, Pakistan, Nicaragua, Argentina, Indonesia, Finland là nh ̄ ng n ̄ c đã có phái n ̄ gi ̄ vai trò lãnh đ ̄ o t ̄ i cao. Hi ̄ n nay trong chính tr ̄ ng M ̄ có n ̄ dân bi ̄ u Nancy Pelosi là ch ̄ t ̄ ch qu ̄ c h ̄ i, theo hi ̄ n pháp bà là ng ̄ i th ̄ ba k ̄ v ̄ lãnh đ ̄ o qu ̄ c gia trong tr ̄ ng h ̄ p c ̄ t ̄ ng th ̄ ng và phó t ̄ ng th ̄ ng b ̄ ám sát ch ̄ t hay vì lí do nào đó không th ̄ đ ̄ u hành qu ̄ c gia đ ̄ c.

*

Trong s ̄ nhi ̄ u bích ch ̄ ng v ̄ n đ ̄ ng đ ̄ c c ̄ tri mi ̄ n B ̄ c California đ ̄ ng n ̄ i sân nhà hay dán trên c ̄ a s ̄ có m ̄ t bích ch ̄ ng ̄ ng h ̄ Hillary Clinton v ̄ i hàng ch ̄ : “The only place for a woman is in the house – the White House” – N ̄ i duy nh ̄ t dành cho ng ̄ i đàn bà là ̄ trong nhà – Nhà Tr ̄ ng. T ̄ c là tr ̄ thành ng ̄ i lãnh đ ̄ o, nh ̄ ng đ ̄ n nay m ̄ ̄ c đó dành cho Clinton đã không thành.

Còn Sarah Palin có m ̄ t câu nói đ ̄ c bà l ̄ p l ̄ i nhi ̄ u l ̄ n trong di ̄ n văn nh ̄ n s ̄ đ ̄ c ̄ khi bàn đ ̄ n chính sách đ ̄ gi ̄ i quy ̄ t cu ̄ c kh ̄ ng ho ̄ ng n ̄ng l ̄ ̄ ng hi ̄ n nay: “Drill, baby, drill” – Khoan, c ̄ ng ̄ i, khoan. Nghe h ̄ p đ ̄ n đ ̄ y. Nh ̄ ng ph ̄ i ch ̄ đ ̄ n ngày 4.11 t ̄ i đây xem c ̄ tri M ̄ ch ̄ n l ̄ a th ̄ nào. N ̄ u bà tr ̄ thành phó t ̄ ng th ̄ ng, trong m ̄ t t ̄ ng lai g ̄ n Hoa K ̄ s ̄ có m ̄ t ng ̄ i ph ̄ n ̄ là lãnh đ ̄ o t ̄ i cao.

Nh ̄ ng l ̄ ch s ̄ Hoa K ̄ đã quay m ̄ t v ̄ i ph ̄ n ̄ . M ̄ i nh ̄ t là v ̄ i Hillary Clinton. Ph ̄ n t ̄ th ̄ k ̄ tr ̄ c có n ̄ dân bi ̄ u Geraldine Ferraro đ ̄ c ch ̄ n làm ̄ ng viên phó t ̄ ng th ̄ ng c ̄ a đ ̄ ng Dân ch ̄ và k ̄ t qu ̄ là m ̄ t m ̄ t s ̄ th ̄ m b ̄ i. Năm 1984 liên danh C ̄ ng hoà v ̄ i Reagan và Bush (Cha) đã đ ̄ i th ̄ ng t ̄ i kh ̄ p m ̄ i ti ̄ u bang, tr ̄ bang Minnesota là quê quán c ̄ a Mondale, v ̄ i 54 tri ̄ u phi ̄ u và 525 phi ̄ u c ̄ tri đoàn, trong khi liên danh Dân ch ̄ v ̄ i Mondale và Geraldine ch ̄ đ ̄ c 37 tri ̄ u và 13 phi ̄ u c ̄ tri đoàn.

Năm nay, v ̄ i s ̄ pha tr ̄ n đen tr ̄ ng và nam n ̄ trong hai liên danh đ ̄ i l ̄ p nhau vì th ̄ dù đa s ̄ ch ̄ n ng ̄ i lãnh đ ̄ o đ ̄ a trên căn b ̄ n chính sách, c ̄ tri M ̄ ít nhi ̄ u cũng b ̄ mang ti ̄ ng kì th ̄ , không v ̄ m ̄ u da đen tr ̄ ng thì v ̄ gi ̄ i tính nam n ̄ .